

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
СЕКРЕТАРІАТ ОРГАНІЗАЦІЇ З БЕЗПЕКИ
ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПІ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ
У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ:
ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ**

**Матеріали
Міжнародного круглого столу
(Київ, 9–10 листопада 2017 року)**

**Київ
2017**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
СЕКРЕТАРІАТ ОРГАНІЗАЦІЇ З БЕЗПЕКИ
ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПІ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ
У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ:
ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ

Матеріали
Міжнародного круглого столу
(Київ, 9–10 листопада 2017 року)

Київ
2017

УДК 343.97:343.352(063)
К698

Редакційна колегія:

Черней В. В., доктор юридичних наук, професор;
Гусарев С. Д., доктор юридичних наук, професор;
Чернявський С. С., доктор юридичних наук, професор;
Шакун В. І., доктор юридичних наук, професор, академік
НАПрН України;
Титко А. В., кандидат юридичних наук;
Корольчук В. В., кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2017 року
(протокол № 2)*

Матеріали подано в авторській редакції

*Редакційна колегія не завжди поділяє висловлені позиції
та не несе відповідальності за їх зміст*

Корупційна злочинність у міжнародному вимірі:
К698 форми, методи та засоби протидії [Текст] : матеріали Міжнар.
круглого столу (Київ, 9–10 листоп. 2017 р.) / [редкол.:
В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ :
Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 328 с.

УДК 343.97:343.352(063)

© Національна академія внутрішніх справ, 2017

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

<i>Князєв С. М.</i>	11
<i>Южаніна Н. П.</i>	13
<i>Черней В. В.</i>	15

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

<i>Купранець І. М., Вязмікін С. А.</i> Аналіз діяльності підрозділів захисту економіки національної поліції з протидії кримінальній корупції	17
<i>Шакун В. І.</i> Корупція як деформація правосвідомості.....	19
<i>Гребенюк М. В.</i> Європейський досвід законодавчого забезпечення запобігання та протидії корупції.....	23
<i>Василинчук В. І.</i> Аналітична робота підрозділів захисту економіки Національної поліції України як одна з основ протидії кримінальній корупції.....	28
<i>Коваленко В. В., Дучимінська Л. М.</i> Стан корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України у 2016 році	31
<i>Колб О. Г., Руденко В. І.</i> Щодо заходів загальносоціального запобігання корупції в Україні.....	34
<i>Комірчий П. О.</i> Проблеми імплементації міжнародних правових норм у кримінальне законодавство України	37
<i>Копан О. В.</i> Протидія корупційній злочинності в контексті посилення контррозвідувального режиму в Україні.....	41
<i>Мартиненко В. О.</i> Корупційні діяння як форма зловживання владою або службовим становищем, що вчиняється державними службовцями	44

Шевчишин А. В.

Доказування обставин, що є підставою для звільнення від відбування покарання за хворобою за вчинення корупційних злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.....258

Шмаль Л. М.

Роль керівника місцевої прокуратури в забезпеченні виконання підлеглими вимог фінансового контролю263

Юсупов В. В.

Поняття та сутність антикорупційної експертизи.....267

Берило О. Г.

Особливості кваліфікації ненадання допомоги хворому медичним працівником, поєднане з одержанням неправомірної вигоди.....270

Бєгалов Є. П.

Визначення обставин, необхідних для встановлення на початковому етапі розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон України274

Білоус О. Д.

Грошове стягнення як захід забезпечення кримінального провадження278

Дудко О. В.

Міжнародні принципи захисту осіб (інформаторів), які сприяють виявленню та припиненню кримінальної корупції.....282

Кива І. В.

Теоретичні та практичні аспекти протидії особам, віднесеним до категорії «злочинці в законі», в Україні.....285

Ковалевська Є. В.

Антикорупційні судові експертизи як один зі шляхів боротьби з корупцією289

Коваленко Д. А.

Кримінально-правова характеристика підкупу свідка, потерпілого, експерта, передбаченого ст. 386 Кримінального кодексу України293

3. Більшість закарпатських нардепів проігнорували проект Закону щодо криміналізації та посилення відповідальності для «злочинців в законі» та злочинних угруповань [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://strichka.com/article/46255708>. - Заголовок з екрана.

4. УНІАН [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/>.- Заголовок з екрана.

5. Василичук В. І. Окремі дискусійні питання запровадження у національному законодавстві кримінальної відповідальності стосовно осіб, віднесених до категорії «злочинці в законі» / В. І. Василичук, Л. І. Данченко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-практ. журн. – 2015. – № 1 (34). – С. 91–94.

6. Павленко С. О. Шляхи удосконалення правового регулювання протидії особам, віднесеним до категорії «злочинці в законі» в Україні / С. О. Павленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 6. Т. 3. – С. 73-79. – (Серія Юрид. науки).

Ковалевська Євгенія Валеріївна,
аспірант кафедри криміналістики та
судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

АНТИКОРУПЦІЙНІ СУДОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ОДИН ЗІ ШЛЯХІВ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Практика свідчить, що основними причинами виникнення і поширення корупції в Україні є: несприятливий режим підприємницької діяльності та наявність економічних пілг для певних категорій підприємств; недосконалість адміністративних процедур; наявність у органів державної влади та осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, дискреційних повноважень, низького рівня оплати праці; недосконалість антикорупційного законодавства

[1, с. 351]. Наслідками поширення корупції є збитки всій системі державного управління, національній економіці тощо.

Разом із проведенням реформи судочинства в Україні слід удосконалювати судово-експертну діяльність, поліпшувати її правове регулювання та організаційно-управлінські основи.

Найбільше злочинів економічної спрямованості вчиняються у сфері господарської діяльності, яка передбачає реалізацію економічних відносин між суспільством загалом та його виробничими ланками, а також між ними самими у виробництві й розподіл матеріальних благ та прийняття різних управлінських рішень. У сфері господарської діяльності трапляються загальні, власне посадові злочини й деякі окремі випадки посадових злочинів.

За даними кримінально-правової статистики, в Україні після здобуття нею незалежності рівень загальних посадових злочинів у сфері господарської діяльності значно збільшився. Проте й ця статистика не відображає реальних масштабів злочинного світу, оскільки цим процесам притаманна латентність.

Найнебезпечнішою загрозою розвитку нашої держави є вчинення протиправних дій посадовими особами всіх гілок влади, зрощування органів влади й управління з організованою злочинністю і, як наслідок, — розвиток корупції [2]. Ці протиправні діяння є високолатентними, на противагу їм діє виявлення останніх. А бездіяльність спричиняє приховування корупції.

Для встановлення приховуваних злочинів у сфері господарської діяльності слід урахувувати типові матеріальні сліди відповідної злочинної діяльності та ймовірні місця їх знаходження. Вони зазвичай пов'язані зі способами їх учинення й приховування. Ці сліди містяться здебільшого в документах, які відображають розглядувану діяльність [3, с. 230]. З них можна одержати уявлення про управління підприємством, установою, організацією, усвідомити характер службової або господарської діяльності, документообігу, діловодства,

технології й на цій основі виявити порушення. Джерелами відомостей про обставини зазначених злочинів можуть бути також дані про вищі й суміжні підприємства, установи й організації, про відвідувачів та інших свідків або співучасників злочину.

Жодне розслідування злочинів у сфері службової діяльності не провадиться без використання спеціальних знань. Важливу роль у розслідуванні службових злочинів відіграють судові експертизи, які є основною формою застосування спеціальних знань (разом із залученням спеціалістів, допитом експертів, їх консультаціями тощо).

До антикорупційних експертиз можна віднести й різні види судових експертиз, спрямованих на виявлення корупційних фактів і обставин. Такими експертизами є: судово-економічні, товарознавчі, криміналістичні експертизи документів, лінгвістична, що їх призначають під час розслідування різних службових злочинів [4].

Різні судово-економічні експертизи (судово-бухгалтерська, економіко-статистична, планово-економічна, фінансово-кредитна експертиза цін і ціноутворення) передбачають використання спеціальних економічних знань. Їх проводять для перевірки фінансових і господарських операцій підприємства, організації або окремих посадових осіб, для перевірки місцевого товарного фінансового планування, відповідності звіту установи дійсності тощо, дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій, дослідження документів фінансово-кредитних операцій [5-6].

Існує думка про необхідність виділення як самостійних судово-економічних експертиз податкової експертизи [6]. У межах судово-економічних експертиз на цей час підлягають вирішенню питання дослідження правильності оподаткування, на той час, як у межах судово-бухгалтерської експертизи податковій уже, так би мовити, стає «затісно». Специфіка розслідування податкових злочинів, особливості експертних

досліджень потребують виокремлення податкової експертизи як самостійного виду, що потребує подальшого розроблення.

Під час перевірки заяв посадовців про їх звернення до відповідних інстанцій про неналежні умови зберігання майна і перевірки документального підтвердження слід проводити техніко-криміналістичні дослідження, метою яких є перевірка справжності документів і давності їх виготовлення. Коли розслідують службові злочини, проводять усі види таких досліджень: експертизи реквізитів документів, експертизи друкарських форм та матеріалів документів. Техніко-криміналістична експертиза документів є центральною ланкою під час розслідування службових підроблень. Її результати разом із протоколами допитів свідків і обвинувачених, а також ревізій або судово-бухгалтерською експертизою становлять основу обвинувачення або висновку про невинуватість.

Під час розслідування посадових злочинів для ідентифікації виконавців різних записів, вилучених під час обшуку в приміщеннях, підозрюваних осіб призначається їй почеркознавча експертиза, для проведення якої подаються лише оригінали документів.

Лінгвістична (або авторознавча) експертиза може визначити такі питання: чи є певна особа автором наданого на дослідження документа; чи є певна особа автором кількох текстів; чи є автор та виконавець тексту однією особою; визначає умови створення мовного повідомлення (мотивацію, мету, настанову автора тощо), навмисні викривлення писемного мовлення, створення тексту у співавторстві; чи містяться в тексті погрози; чи не спостерігається в цьому творі плагіат з іншого твору. Інакше кажучи, судово-лінгвістична експертиза надає інформацію про учасників мовленнєвого акту, умови його перебігу та співвідношення його результату з дійсністю.

До інших видів експертиз під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності належать: трасологічні, дактилоскопічні, матеріалознавчі експертизи тощо [3, с. 231].

Отже, використання спеціальних знань у формі призначення судових антикорупційних експертиз є одним із шляхів боротьби з корупцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Яфонкін А. Щодо виконання антикорупційного законодавства в Україні / А. Яфонкін // Напрями удосконалення протидії правопорядку у сфері господарської діяльності. — Ірпінь, 2011. — С. 351–352.

2. Ковбасюк Ю. Антикорупційна політика державних органів влади України / Ю. Ковбасюк // Віче. — 2010. — № 17. — С. 19–22.

3. Чичиркіна С. Судові експертизи як засіб виявлення злочинів у сфері службової діяльності / С. Чичиркіна // Експертне забезпечення розслідування окремих видів злочинів : матеріали наук.-практ. конф. — Київ, 2011. — С. 220–232.

4. Шевченко О. Використання спеціальних товарознавчих знань на досудовому слідстві / О. Шевченко // Експертне забезпечення розслідування окремих видів злочинів : матеріали наук.-практ. конф. — Київ, 2011. — С. 235–238.

5. Казміренко Л. Проблеми використання спеціалістів при розслідуванні злочинів у сфері економіки / Л. Казміренко // Експертне забезпечення розслідування окремих видів злочинів : матеріали наук.-практ. конф. — Київ, 2011. — С. 69–71.

6. Янюк Ю. Питання використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері економічної діяльності / Ю. Янюк // Експертне забезпечення розслідування окремих видів злочинів : матеріали наук.-практ. конф. — Київ, 2011. — С. 243–245.

Наукове видання

**КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ
У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ:
ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ**

Матеріали
Міжнародного круглого столу
(Київ, 9–10 листопада 2017 року)

Комп'ютерна верстка *В. П. Суворова*

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції Дк № 4155 від 13.09.2011 р.

Підписано до друку 25.10.2017. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 20,5. Ум. друк. арк. 19,06.

Тираж 50 прим.
